

Največji slovenski dnevnik v Združenih državah.	\$6.00
Velja za celo leto.....	\$6.00
Za pol leta.....	3.00
Za New York celo leto....	7.00
Za inozemstvo celo leto... 7.00	

GLAS NARODA

List slovenskih delavcev v Ameriki.

TELEFON: 2876 CORTLANDT.

Entered as Second Class Matter, September 21, 1903, at the Post Office at New York, N. Y., under the Act of Congress of March 3, 1879.

TELEFON: 4687 CORTLANDT.

NO. 259. — STEV. 259.

NEW YORK, WEDNESDAY, NOVEMBER 3, 1920. — SREDA, 2. NOVEMBRA, 1920.

VOLUME XXVIII. — LETNIK XXVIII.

WARREN G. HARDING IZVOLJEN

Republikanci so dobili po celi deželi velikansko večino. — Harding predsednik. — Coolidge podpredsednik. — Demokratični voditelji so že včeraj priznali svoj poraz. — Izjava senatorja Hardinga. — Dubs je dobil tri miljone glasov. — Klaverna izjava demokratov. — Governer Alfred E. Smith, demokrat, poražen v New Yorku.

Predsednik demokratičnega narodnega odbora, ki je propagiral governerja Coxa za predsedniško mesto, je včeraj zvečer krog deset ure izjavil, da je stvar za demokrate izgubljena ter da bo republikanski senator Harding izvoljen predsednikom Združenih držav.

Velika zmaga Hardinga in Coolidgea je tudi veliko primogla k zmagi ostalega republikanskega tiketa.

Kolikor je razvidno iz zadnjih poročil, bodo imeli republikani v bodoči poslanski zbornici 75 glasov večine, oziroma trideset več kot dosegaj.

K republikanski zmagi so največ pripomogle države Massachusetts, Kentucky, Montana, Missouri, Michigan, Wisconsin in California.

Kot je že navada, so zmagali v južnih državah demokratice.

Značilno je, da je dobil socialistični kandidat Debs, ki je zaprt zastran špionaže v Atlanta jetnišnici, nad tri miljone glasov.

V New Yorku je bila velika borba med republikancem Millerjem in demokratom Smithom za governorsko mesto.

Zmagal je z veliko večino republikanec Miller.

Demokratični kandidat Cox je dobil v svoji rojstni deželi Ohio tristo tisoč glasov manj kot republikanski kandidat Harding, ki je istotako rojen v dotočni deželi.

Hardingu je zagotovljenih 336 elektoralnih glasov, dočim jih bo dobil Cox le 129.

Ameriški narod je torej krepko odgovoril na Wilsonovo zahtevo glede Lige narodov.

V poslanski zbornici kakortudi v kongresu bodo imeli republikani veliko večino.

Spošno republikansko večino cenijo zaenkrat na osem milijonov glasov.

Novozvoljeni predsednik Harding je izdal kako značilno izjavo, ki se glasi približno takole:

Cela zadeva je tako resna in obveznosti so tako svetane, da ne vem, kaj bi rekel v tem trenutku. Namesto, da bi se veselil, bi rajši prosil Boga, naj mi podeli dovolj moči, da bom zamogel izpolnjevati dolžnosti ter da bom zadostil vsem zahtevam, ki mi jih bo stavilo ljudstvo.

Prepričan sem, da vsi oni, ki so glasovali za republikanski tiket, razumejo moja čustva.

V tej urri ne morem dati nobene izjave, katere nisem dobro pretehtal in na katero se nisem dobro prizupil. Rečem le, da bom deloval edinoleko takot kot sem obljuboval tekom cele svoje kampanje.

Harding bo odpotoval v spremstvu svoje soproge v petek ali v soboto v Texas.

Če bo izvoljen republikanski governer za državo Ohio, bo imel Harding priliko resignirati kot senator 1. jan.

V demokratičnem glavnem stanu je bila izdana naslednja izjava:

Unije Lige narodov s pomočjo nekaterih republikanskih voditeljev, ki so jo pomagali graditi, je imelo uspeh. Ti ljudje so napravili med ljudstvom velikansko zmudo ter predstavili ljudstvu Ligo v načinu luči. Upamo pa vseeno, da bo Liga vstala iz političnega močvirja ter bo končno rešena za človeštvo.

S socialistične strani poročajo iz Chicago, da so bila poročila, ki so dospela do desete ure zvečer, za socialistike, kako zadovoljiva. Naznanjala so silno naraščanje socialistične ideje.

Vse kaže, da bodo imeli v prihodnjem kongresu socialisti iz New Yorka, Wisconsin, Oklahoma in mogoče tudi iz Illinoisa svoje zastopnike.

ZAMORKAM NISO PUSTLI VOLITI.

OPERACIJE TURŠKIH NACIONALCEV.

Savannah, Ga., 2. novembra. — V nekaterih tukajšnjih voliščilih so dovolili zamorkam glasovati. Veliko se jih je soglasno z devetnajstim amendmentom registriralo, ko so pa priše na volišče, so jim odrekli pravico glasovanja.

Sedaj je čas, da rojaki začas, pet lahko načrtojajo vozne listke iz stare domovine, za svoje sorodnike, znance in prijatelje.

Pojasnila glede cen in sploh na in zanesljiva tvrdka:

ROJAKI, NAROČAJTE SE NA GLAS NARODA, NAJVEČJI SLOVENSKI DNEVNIK V KDR.

FRANK SAKSER
82 Cortlandt St., New York

BAVARSKA MORA ODLOŽITI OROŽJE ZOPETNI UPORI NA IRSKEM

Medzavezniška kontrolna komisija je stavila tozadenvno zahtevo. — Monakovo je proti temu.

Monakovo, 2. novembra. Medzavezniška komisija je zahtevala,

naj bavarska vlada takoj odpusti milijene oddelke. Bavarska vlada v Monakovem bo najbrže vložila proti temu odločen protest, češ, da mora imeti milice za zatrjevnotranjih nemirov.

Berlin, Nemčija, 2. novembra. Tukaj je bil stvorjen sindikat nemških bank in financev, ki ima na razpolago enajst milijonov mark.

Njegov namen je obnoviti trgovske zveze med Nemčijo in Rusijo.

Nova banka bo delovala sprozumno s petografskimi in moskovskimi bankami ter tamošnjimi industrijskimi.

Časopisje pravi, da so se zadnjih čas začeli tudi angleški in ameriški bankirji, kako zanimati za Rusijo.

To naj bo nekako svarilo za Nemčijo in neumna bi bila, če bi pustila tako dober plen iz rok.

Berlinski pivovarji se sklenili, da ne bodo več varili takozvane "nadomestne" piva. Vsako pivo naj ima najmanj osem odstotkov alkohola.

BEG PRED BOLJEVNIKI.

Carigrad, Turčija, 2. novembra. Petdeset tisoč begunov, ki so sklenili pobegniti iz dežele, vladajoči v Turčiji, so se na severnem Krimu, čaka-

doj na prevozne možnosti, da se cipljive v to mesto. Zavezuški za-

stopniki pa so poslali v Sebastopol sporočilo, da ni v Carigradu nikakega mesta za te begunce.

Denar nam je poslati najbolj po Domestic Postal Money Order, ali pa New York Bank Draft.

Tvrdka Frank Sakser,

82 Cortlandt St., New York

DEJSTVNI SE PRITOŽUJEJO.

London, Anglija, 2. novembra. Porocila, ki prihajajo iz Irske, kažejo, da je postal tamošnji položaj veliko bolj napet. Včeraj je bilo v različnih krajih umorjenih manj kot dvajset oseb in med temi je bilo največ vojakov ter policistov. Začaran je bilo tudi

četrti hiš in sicer od vojakov in policije, dočim so na drugi strani ogroženi Irki počitali številne vojuške barake.

Obešenje osemnajstletnega mladiča od strani Anglezov je vzhndilo po celi deželi največje ogorčenje.

DEJSTVNI SE PRITOŽUJEJO.

London, Anglija, 2. novembra. Poljski aeroplani so bombardirali v nedeljo cerkev v Vitomiru, petdeset milij severovzhodno od Kovna. Kakih petdeset oseb je bilo ranjenih.

SLOVENSKO AMERIŠKI KOLEDAR

V dobrih dneh tednih izide "Slovensko-Ameriški Koledar za leto 1921". Cena ista kot lanskog.

Leto. Glede vsebine in zanimivosti bo ta izdaja presegla vse do-

sedanje. Politiko smo v tem Ko-

ledarju popolnoma opustili. Ljubljane so informirani o političnih vprašanjih iz dnevnega časopisa.

Pri čitanju teh stestavkov se bo

podal čitatelj v duhu med zlat-

izkalcev divjega zapada, spremil

bo slavne detektive pri razreševanju najbolj zapletenih kriminalnih vprašanj ter stopal z znan-

stveniki po raznih nepreiskanih deželah ter se žnjimi vred čutil naravnim pojavitvam.

Citateljem tudi naznanjam, da

bo imel v tem Koledarju svoj po-

sebeni oddelki stari znanec Peter

Zgaga. Da pa kremenito pove, kar

pove, je vsakemu znano.

Precišen del je posvečen tudi

zdravstvu, domu in gospodarstvu.

Kdor ga hoče prej imeti, ga

počne prej naročiti. Tiskali ga bo

slavne omejeno število. Torej hitro

na delo, da ne boste brez Ko-

leldarja.

Naročila sprejema že sedaj:

Slovenic Publishing Company,

82 Cortlandt St., New York, N. Y.

DELovanje prohibicije V HUDSON OKRAJU

Velika porota v Trentonu je dvingala veliko število obtožb. — Najkrajša pot iz suše v mokroto.

Trenton, N. J., 2. novembra. — Velika porota zveznega sodišča je zaključila svoje delo, ter dvignila 120 obtožb, med katerimi se jih nadaja 72, ki se baje tiče kršenja Volsteadev postav in New Jersey. Nekako sto obtožencev pride pri tem v poštev in nekatere med njimi zavzemajo baje odlična mesta v državi. Večina teh obtožnic se tiče Hudson okraja.

Velika porota je v svoji izjavi na sodnika Rollstabla izjavila, da prohibicijski enforcement department ne izpoljuje svoje naloge. V prvih vrstih je imel na razpolago le nezadostna sredstva in v drugi vrstih je trpel vsled nezmožnosti agentov, katerih je bila poverjena tozadenvna služba.

Chicago, Ill., 2. novembra. — Zvezni sodnik Landis je obošil včeraj posestnika nekega hotela, Charles Sommersa na trideset mesecov v zvezni jetnišnici v Fort Leavenworth, Kansas ter na 20 leti posadke napadli s palicami in drugim oružjem.

Ta mož očividno ne namera va postati suh.

Sommers in njegov nečak William Sommers, ki je bil obošen na 90 dni ječe ter \$10,000 globe, sta se priznala krivina kršenja prohibicijski postav.

Key West, Florida, 2. novembra. — Neanes se je pričel redni zračni promet med Havano ter Key West. Odletela sta dva mornarska letala. Opredeljena sta za prevoz dvanaščih potnikov ter sta Lila danes popolnoma zasedena. Potnikov so vzel s seboj tudi prtljago in pošto. Ker se računa pot do Havane na minute, mesto na ure ali dneve, je nova zveza najkrajša pot za žeje, ki hočejo hitro priti iz suhih Združenih držav na moko Kubo.

JAPONCI SO DOSPELI V ŽENEVO.

Boston, Mass., 1. novembra. — Danes je prišlo več davni uradnikov na parnik Cretie, ki je last White Star linije. Ko so začeli preiskovati zaloge žganja, so jih članji posadke napadli s palicami in drugim oružjem.

Davni uradniki so moralni poklicati ameriška stražnike na pomoci in šele tem se je posrečilo po miriti posadko.

IZGREDI PRI VOLITVAH.

Havana, Cuba, 2. novembra. — Pri včerajšnjih predsedniških volitvah je prišlo na številnih mestih do nemirov, tekmo katerih je bilo v celem ubitih osem oseb.

Kot je razvidno od dosedanjih pertoč, so volitve ugodno izpadle za kandidata Zayas, vendor pa je lahko mogoče, da se bo stvar še v zadnjem trenutku preobrnila.

"GLAS NARODA"

LOVENSKE DNEVNIKE
Owned and Published by

LOVENSKE PUBLISHING COMPANY
(in corporation)

FRANK SAKSER, President

LOUIS BENEDIK, Treasurer

Place of Business of the Corporation and Address of Above Officers
22 Cortlandt Street, Borough of Manhattan, New York City, N. Y.

"Glas Naroda" izdaja večak dan izvzemni nedelj in praznikov.

Ez celo leto velja tudi za Ameriko	Ez New York za celo leja	\$7.50
In Canada	Ez pol leta	\$6.00
Ez pol leta	Ez inozemstvo za celo leta	\$7.50
Ez dve leti	Ez pol leta	\$3.50

GLAS NARODA
(Voice of the People)

Business every day except Sundays and Mondays

Subscription yearly \$6.00

Advertisement w/ agreement

Dopisni krov podpis in osebnosti se ne približujejo. Denar naj se blagovno pošlje po Money Order. Pri spremembah kraja naravnih poslov, da se nas tudi prejme na hvališča naznani, da hitreje najdemo naslovnika.

GLAS NARODA
22 Cortlandt Street, Borough of Manhattan, New York, N. Y.
Telephone: Cortlandt 2876

Evropa in volitve v Ameriki.

Združene države so priše vsled vojne veliko bliže Evropi in povsem naravna posledica tega je, da vlada sedaj v Evropi veliko večje zanimanje za predsedniške volitve kot pa je vladalo ob drugih prejšnjih prilikah. Evropa pa ima v mislih tudi svoje lastne interese, kadar se vprašuje, kdo bo pač naslednji predsednik Združenih držav.

Pri različnih evropskih narodih se vedno bolj in bolj širi spoznanje, da bo skozi dolga nadaljnja leta ameriška pomoč nujno potrebna pri potem zgrajenju starega kontinenta. Vsi so prepričani, da je treba na ta ali oni način ustvariti vez med različnimi narodi, ki bo združevala vse in da Amerike pri tem ne sme manjkati.

Vsem je postal jasno, da je politika evropskih diplomatom zavedla idejo ameriškega predsednika Wilsona glede Lige narodov v zagato, iz katere ni nobenega izhoda. Iz tega vzroka goje tudi na drugi strani Atlantika upanje, da bo prišlo do izprenembe v ameriški vladni, ki je skoraj gotova.

Čeprav se je senator Harding, republikanski predsedniški kandidat, odločno in z jasnimi besedami izrazil proti Ligi po uzoren predsednika Wilsona, se vendar pričakuje, in gotovo ne po krivici, da bo nasel Harding v soglasju s svojimi lastnimi izjavami pot, kako bi bilo mogoče sodelovati z evropskimi narodi. Čeprav ni postal Liga ustanovana, ki je zmožna življjenja, je vendar mogoče uveljavljene mednarodnega tribunala, katerega se bo vdeležila tudi Amerika. —

Povsem samoposebi je umevno, da bo moral ta tribunai odvajati ameriškim pridržkom in ameriškim pogojem. Evropa si ne želi prezpogojno Lige, kot so jo zamislili diplomati v Parizu in kot je bila vtečešena v pogodbni sklenjeni v Versailles.

Z veseljem pa bo pozdravila Amerika katerikoli aparat, ki bo dajal Ameriki le kolikaj besede v uravnavi svetovnih vprašanj.

Tajni načrti Italijanov.

Z optimizmom, ki je naravnost nepojmljiv, gledamo v svet in z brezobzirnostjo, ki je usodno pogubljiva, pa presojamo dogodke na našem zapadu. In optimizem in brezbriznost traja nemoteno dalje, dasi pomeni ves potek jadranskega vprašanja celo vrsto razočaranj in bridkih neuspehov, dasi imamo posla z Italijani, ki slove po svoji verolomnosti.

Ko še ni bila naša svoboda uresničena, in ko smo izvedeli za londonski dogovor, smo celo nesvobodni zaklicali: nikd:r in n'koli ne priznamo tega pakta! Danes, po dveh letih svobočnega življenja smo na tem, da branimo na Koroškem in v Albaniji jadransko vprašanje in da že mesec dni trajta tudi formalno vladarstvo D'Annunzia. Mi teh svojih ogromnih neuspehov ne vidimo, dobro jih pa zna: Italijani, ki zdajo na nove načrte, ki bodo gotovo tudi realizirani, če bomo še nadalje optimisti in brezbrizneži.

Skoraj se imajo pričeti pogajanja in jasno je, da bo Italija morala vsaj nekoliko odnehati in osvoboditi del ozemlja, ki je že 2 leti v njeni posesti. Tekom dveh let pa so se Italijani navedili, da zro na zasedeno ozemlje kot na svoje, daže celo socijalisti zahtevajo anekcijo tega ozemlja in da bo laška vlada radi tega poizvila vse, da si ohram ozemlje za vedno. Zategadelj je sestavila laška vlada cel načrt, ki ga je sistematično uveljavila.

Načrt se deli v notranji in zunanjji. Notranji načrt obsegata v glavnem začetno vladilo na zasedenem ozemlju, ki naj one, mogoče vsak odpor naših ljudi in jih polagoma sploh preene z ozemljem. Ta načrt je že tako znan, da o njem ne bomo že posebej govorili.

Zunanji načrt pa se tiče diplomacije in boja z našo državo. Jasno je, da je jadransko vprašanje tako pereče, da more naenkrat privesti do vojne. Da nas za ta slučaj oslabi, kar najbolje organizajo Italijani albanski vpade, skušajo na novo razviti črnogorsko vprašanje, podpirajo Nemce na Koroškem, preprečujejo oziroma slabe malo entento in so po vsej državi večni povzročitelji nereda in medsebejnjega sovršta. Ker nas smatrajo danes vsed tega svojega delovanja za dovolj oslabljene, so ponudili pogajanja. Mi smo te seveda sprejeli. Da pa bodo imela pogajanja za nje tudi najbolj ugoden potek, zahtevajo, da se vrše v italijanskem mestu, kjer morejo z vsemi sredstvi uplivati na njihov potek. Tudi to smo sprejeli, kot da bi bila naša dolžnost, da si kopljemo satni jamo. —

Pogajanja privede končno do tega, ko bo morala vsaka stran nekaj popustiti. Da bomo mi popustili, o tem ne dvomijo niti Italijani niti mi. Če pa bodo tudi Italijani dejansko popustili, o tem pa dvomimo i m i Italijani. Ti pripravljajo za ta slučaj novo D'Annunzio. Admiral Millo in famozni D'Annunzio hodita že tedne naokoli in pripravlja z vestnostjo in vmeno vojsko, da odreče pokoritivo svoji vlasti, če bi zahtevala izpraznitve le ene vasi. Ker nismo zapoldili D'Annunzio, računajo Italijani, da ne zapodimo niti Milla in tako se laška vlada z novo "regenzo" izvije iz težavnega položaja in v ugodnem trenutku anektrira obstoječe in eventualno nove regenze.

Strašna žalost v Jugoslaviji po plebiscitu na Koroškem. Le malo besed našim neosvobojenim bratom v Primorju.

Pravijo, da je jugoslovanski zunanji minister velik prijatelj vodilnih italijanskih diplomatov.

No, potem se nam ni treba dosti čuditi....

Na temelju katere izmed štiri najstni točk tiranizira sedaj Frančija Sibirijo!

To bi radi izvedeli.

Dopisi

Forest City, Pa.

Že dolgo ni bilo dopisa iz naše naselbine, dasiravno imamo vedno dovolj veselih kakor tudi žalostnih novic.

Pretekli petek smo obesili v zvonike tukajšnje slovenske cerkve tri nove zvonove, katerih teza znača 2600 funtov in stanejo 2500 dolarjev. Ljudje so naravnost razočarani, ko slišijo lepo ubrano zvonenje kot v starem kraju.

Gledo ženitovanja moram poročati, da prekosino marsikatero slovensko naselbino. Posebno pa so se začeli vrstiti v tem oziru članice tukajšnjega pevskega društva "Naprej"; skoraj bi rekeli, da je postalo to našljiva bolez.

Prvi se je poročil g. Jos. Lavriča iz St. Lovrenca ob Temenici na Dolenjskem z gd. Mary Zidar iz Forest City, drugi Jakob Gnidica iz Dolenje vasi pri Ribnici z gd. Fany Ošir iz Forest City, tretji Ignacij Kamin iz Cateža pod Zaplazom z gd. Jos. Znidarsič iz Forest City. Četrti, ki se bo poročil prihodnjo sredo, je Alojzij Vidovic iz Borovnice na Notranjskem in gd. Ivana Slapničar iz Forest City.

Ker je lepa slovenska navada, da se taki dogodki obhajajo slovensko, smo se tudi mi na vseh treh svatbah (upamo, da se bomo tudi na četrti) veselo zabavali do ranega jutra ob zvoki harmonike, in kar je običajnega pri takih prireditvah (čeravno so časi krični), je bilo v izobilju.

Vsi ženini in neveste so aktivni člani pevskega društva "Naprej", najsiro petja ali dramatike. Zato jih kličemo: Na mnoga leta v novem stanu, z željo, da se v nadalje delujejo pri društvu kot so dosedaj!

Fantom in dekletom pa svetuji, da pristopijo k pevskemu društvu "Naprej". Tukaj imate lep zgled, da se ravno pri našem društvu lahko osrečite za celo življeno.

Društvo "Naprej" prirede na Thanksgiving Day 25. novembra predstavo "V Ljubljano jo dajmo" se petjem. Po predstavi bo banket v proslavo obletnice društva. Na to prireditve zopet vključno vabimo tukajšnje rojake in rojakinje, da nas posetijo. Za-

Frank Salokar.

Iz Slovenije.

Slovensko gledališče v Ptaju.

V letošnji zimski seziji bo začelo delovati slovensko mestno gledališče v Ptaju.

Tatvina ovsja in konjske opreme.

Neki varnostni organ varnostne straže v Ljubljani se je te dni pooblaščil predstavnika.

Nekaj vratov je bil včeraj v Ljubljani.

Smrtna nesreča na Jesenicah.

Ključavnica Frančiška Šmajdel z Jesenice je zapovedala svojim pojednikom v vajenju, naj preprečijo tega vratova.

Šmajdel je bil včeraj v Ljubljani.

Nov job so mi dali. Ni jim dovolj, da jim to kolono približno

do treh četrtin napolnim, ne, še

da v Koledar jih moram pisati. V

vezjemu sem se lotil tega dela ter

segel v najskrajnejše kotičke svojih zmožnosti, hoteč čitateljem za-

dostiti.

Par prijateljev je prečitalo ono

stvar. Moji prijatelji so bili iz-

birni, posebno kar se škrabarje

tiče, pa so se vseeno nasmejali do

solca!

Ja ne vem, če je dobro ali slabo, kar sem napisal, kajti nihče

čima pravice soditi o sebi.

Ce hočojo čitatelji presojati,

naj naroči Slovensko Ameriški

Koledar. Počeni je (toliko kot

lansko leto) poleg tega je pa do-

sti dobre robe v njem.

Prijatelji me silijo, da bi dal

svojo sliko vanj. Bojim se neko-

liko, da bi vijak ne popokali pri

stroju, ko bi se tiskala, pa bom

vseeno poskušal.

Dekletom že sedaj povem, da

bodo razočarane. Pa nič zato, tu-

ti grdem se človek nasmeje.

Kot so mi povedali, je Koledar

v tisku ter ga je mogoče že sedaj

naročiti.

Na delo torek, dokler je čas.

Ljubljani je zlezel neznan zliko-

ve, ko ni bilo nobenega doma, in

je odnesel dve nikelnasti ari z

dve srebrne verižicama, vredni

2000 kron, črne suknene

hlače, vredne 600 kron, in obno-

šen suknjič, vreden 300 kron.

"Ce je kaj pravice na svetu, mo-

ram biti oproščen!"

Tako je zaklical pri okrajnem

sodislu Tone Skrajnar, trgovski

pomočnik pri Medicu v Ljubljani,

potem ko je razglasil sodnik Av-

seci sodbo, s katero je bil obsojen

na 3 dneva zapora, ker je zelo naglo

vozil po Gospodskem in Dunajskem

cesti. Stražnik Radoslav Skrajnar

je kot priča zaslišan povedal:

"Skrajnarja in njegovega gospo-

dárja sem večkrat opozarjal, naj

Skrajnar ne vozi tako naglo, to-

da Skrajnar se mi je posnehoval.

Zakaj je potrebna republika?

Ko se je stara avstro-ogrška monarhija razbila ob zaglušnem potu revolucije, so po jugoslovanskih deželah doneli gromoviti klici, pozdravljajoči republiko, ki jo je ljudstvo smatralo za samo ob sebi umevno, naravno posledico poloma avtokracije. Povsod, kjer je prej vladalo žežlo Habsburžanov, je zapalala republičanska zastava: v Pragi in na Dunaju, v Lvovu in celo v Budimpešti so bile krone pometane med staro šaro, v Ljubljani in Zagrebu so se duhovi enako intuitivno odvruili od monarhije. V daljnem razvoju je potem prišlo nekoliko drugače; meščanski režiserji nove politike so v vrtine homatij, ki so neizogibno spojene z vsakim prevratom, izgubili glavi in v svoji malodružnosti prišli do slabotnega zaključka, da ni rešitve razun v brezpogojni "zdržutvi" s kraljevino Srbijo, katero sa izvršili na tako neroden način, da je nastala fikcija razširjenja te kraljevine, v kateri da so ostali deli Jugoslavije enostavno uionili. In sedaj izvajajo razni politični filozofi iz tiste nerodenosti, da je vladna oblika države že določena in da ne preostaja na rodni nič drugačia kakor sprejeti monarhijo kot neizpremenljivo dejstvo. Vse meščanske stranke, izvezem edino srbske republike, so se res že vdale v to "usodo", ta s patetičnim navdušenjem, ona z globoko zajetimi teatralnim vzdihom, vse pa pripravljene zapečati svojo republičansko preteklost — če so je sploh kaj imelo — in zglasiti suknje, da pridejo pričakovani redov do prave veljave.

Ali pa je res, da je monarhija že neizpremenljivo dogdana oblika jugoslovanske države in da mora narod smatati prestol in krono za neizbežno in nemobiljivo atributa svojega političnega življenja? Ali je res, da mora biti v sedanji vabilni kampanji vprašanje monarhije ali republike kratkomalo izločeno iz diskusije in kraljevina sprejeta za conditio sine qua non?

Narod ne izgubi nikdar pravice odločati o načinu svojega življenjav kateremkoli oziru in tudi če bi bila kraljevina definitivno določena, jo ima ljudstvo pravico odpraviti, čim se je naveč: zakaj narodi ne žive zaradi teh ali onih državnih oblik, temveč oblike imajo služiti narodom. Toda v Jugoslaviji ni po vsej pravici treba nikakršne nasilne revolucije za ustavnovitev republike, ker sploh še nimamo definitivne monarhije in je edina konstituanta kompetentna za odločanje o vseh vprašanjih bodoče ustawe, med katera spada vred veselilo, ko smo vrskali veselja, da je bila končana strašna vojna za nas tako ugodno. Saj tiste dni nih bo v naših srečih ne je, ne sovraštva, ne hudobne misli. Nobena skrb ni zasečila našega vedrega čela. Plavali smo v sreči in veselju ter si stiskali roke kot bratje in sestre.

Nekega takega dne in januarju sem se vozil iz Maribora proti Koroški. Železniški voz je bil nabito polno tak po pisane družbe, kakor se navadno najde le na vlaku. Prvič smo se videli v življenju tako različni ljudje po starosti, spolu in poklicu in vendar smo kramljali med seboj veselo in zadovoljno kakor stari dobri znanci. Bili smo pravi otroci tistih velikih in lepih dni. Čutili smo vsi v svojih dušah ves pomen besede svoboda, prostot. Stavili smo zlate gradove v oblake naše prihodnosti, ki se je nam kazala tako lepa, tako roznata...

Pravijo nam, da bo monarhija, ki jo zagovarjajo meščanske stranke, "demokratična". To naj pomeni, da ostane ljudstvo suvereno in da bo kralja le dekorativna institucija. Predvsem je to pač prijazno doneče geslo, ki pa nima realne podlage, ker je monarhija pravice nemogoče. Ali če bi se bilo mogoče misli tako uredo, bi bilo zanimivo izvedeti, čemu bi bilo potrebna in kakšno korist bi mogel imeti narod od nje. Samo zaradi okrasa bi bila institucija vsekakor predraga, zlasti v razmerah, v katerih si ne more vladu domislišti več novih davkov, da bi pokrivala izdatke za resnične potrebe. S pojmom demokracije se tudi tak lišči zaradi lišča samega ne spraviti v soglasje.

Toda "demokratična monarhija" spada sploh v področje iluzij; če imate kralja ali cesarja, mu morate dati kaj več kakor narod. Priznati mu morate vladarske pravice, in tudi če jih ni mnogo, jih morate odvzeti ljudstvu, ker jih nikjer drugod ni dobiti. Jasno je, da ne moreta dva tako različna faktorja imeti v enakih rečeh enake pravice. Ako na primer odločuje o miru in vojni monarh, ne more o tem odločati ljudstvo; če ima kralj pravico sankeje zakonov, ni da daje zakonov narod sam. Z vsako vladarsko pravico je demokracija prikrnjana; vsaka taka pravica gre na račun ljudskih pravic.

Le v republiki more ljudstvo biti suvereno; seveda gre tudi tedaj za to, kako se republika uredi. Toda ta se more urediti tako, da se ohranijo ljudstvu vse pravice, monarhija pa nikakor ne. Zaradi tega je republika nezogiven pogoj demokracije: le v republiki je mogoč njen popolni razvoj, le v republiki se morejo uresničiti vse njeni cilji.

V vsaki monarhiji obstaja nevarnost avtokracije, zakaj tedenca vsake samovlade gre za razširjenjem oblasti. Če je vladarjeva osebnost močna, visi nad državo vedno Damoklejev meč individualnega absolutizma; v nasprotju s tem grozi tajno gospodstvo te ali one kamarile, skrivajoče se za hrbtom monarhove osebe. V vsakem slučaju se pa skuša faktični rezim opirati na silo, da se more tem uspešnejše braniti ljudskega stremiljenja po samovladi in svobodi, in če je mogoče, da se razpenja militarizem v slabo urejeni republik, se njegova razmah ne more ločiti od monarhije. Puska je glavni instrument v argumentu monarhije in v tem oziru ne pomaga prav nič eventualna "blaga natura" vladarjeva. Če je dinastija energična, ji služi militarizem in ji vsak čas lahko služi proti narodu; če je slabotna, služi ona militarizmu, in mu služi prav gotovo proti narodu. Vojska postane faktor izven naroda in nad narodom, sablja vrla, državljanji so pa ob najlepši konstituciji in najidealnejših zakonih dregirani na "podlanke", brezmočne, da bi uveljavili svojo voljo vprlo topov in strojnih pušk.

Da so v naši državi take struje, opazi lahko, kdor ni slep na obeh očeh. Ne da bi bila to posebnost jugoslovanskega plemena; v analizu militarizma sploh so take tendenze. Militarizmu pa odpremo vrata na stežaj če potrdimo monarhijo v Jugoslaviji. Le če jo uredimo kot republiko, si ohranimo možnost demokratičnega razvoja in uresničenja narodove volje. Zato pa je potrebno, da se odvrene zmaga monarhističnih elementov pri volitvah v konstituanto, in to se zgoditi z izvolitvijo socijalistov, ki vedo, da se more njih program, izvršiti le v republičanskih oblikah in so zategadelj edini zanesljivi republikanci.

Sovjetska vlada konstatira Kolčakovovo smrt.

Brezična brzjav iz Moskve počela: Sovjetska vlada konstatira napram lažem zunanjega tiska, da je Kolčakov obsođil na smrt irkutski revolucionarni sabor. Ko je protirevolucionisti ogrožala revolucionarno vlado, so bile sovjetske čete še daleč od Irkutska. S Kolčakovim so bili ustreljeni tudi en minister, dva tajna policistska agenca in 25 oficirjev. Trije drugi Kolčakovi ministri so bili ustreljeni.

v Imsku. Izvzemši te, so bile v Sibiriji izvršene le redkoštevilne smrtnne odsode.

51 držav zastopanih na drugem komunističnem kongresu.

Brezična brzjavka iz Moskve poroča, da je bilo na komunističnem kongresu v Moskvi zastopanih 51 držav. Jugoslovanska komunistična organizacija je bila bila zastopana po dveh delegatih.

v Imsku. Izvzemši te, so bile v Sibiriji izvršene le redkoštevilne smrtnne odsode.

B r a t .

Spisal Kompoljski.

Imam že štiri križe na hrbtni. Če sem prosil. Takrat je bilo treba to sicer nič posebnega, ker poditi Švabe in Madžare, a ne mi-jih ima marsikdo izmed vas mor-sili na dom, ženo in deeo."

Sram me je bilo pred pripomelni, ako ne odidete preje v krovu deželo, seveda. Nekaj posebega pa je, da sem še s štiridesetimi leti našel svojega brata.

Torej poslušajte to čudno zgodbu!

Začetek zime po prevratu leta 1918. je bil menavadno lep. Meseca decembra in januarja je bilo skoraj vse vremena in božje solnce je sko-ro vsak dan gledalo na nas ter rekoč na pragu svoje hiše in ne-nas božalo svojimi še vedno prijetno toplimi žarki. Kar nagle-dati se ni moglo tiste dni naših lepih krajev, ki so po dolgih letih Srbi?

"A zakaj nisi prosil za dopust v svobodo. Najbrž se je z nami vred veselilo, ko smo vrskali ve-selja, da je bila končana strašna vojna za nas tako ugodno. Saj ti-sti dni nih bo v naših srečih ne je, ne sovraštva, ne hudobne misli. Nobena skrb ni zasečila našega vedrega čela. Plavali smo v sreči in veselju ter si stiskali roke kot bratje in sestre.

Nekega takega dne in januarju sem se vozil iz Maribora proti Koroški. Železniški voz je bil nabito polno, na tolikih letih stati takoj red in mir, na to niso misili. In vendar so bili tisti časi zelo opasni. Takrat smo prišli mi Srbi na pomelo. Malo nas je bilo, a smo bili razkropljeni po vsej Hrvatski, Slavoniji, Baratu in tudi pri vas v Sloveniji po večjih krajih. Moj eddelek je bil nekaj časa v Zagrebu, potem pa v Ljubljani in pozneje v Mariboru."

"In potem?" sem pristavil ka-kor sam pri sebi čez nekaj časa.

"Da, potem je bilo treba braniti grancio, mejo."

"Tako si prišel na Koroško?"

"Da, brate."

Zivil si je iz finega srbskega to-baka cigareto ter ponudil še meni tobacne. Prav ustregel mi je, Dasi rad pušim, posebno še kaj dobrega, vendar nisem imel pravega užitka od tiste cigarete. Za-kaj moje misli so bile zopet drugi. Primerjal v vagale so Slo-vene in tiste "balkanske" Srbe, o katerih so bili nam natrobljeni Nemci toliko grozovitosti in diva-jstva. Imel sem pred seboj pri-

prstega srbskega seljaka, ki ni znal ni pisati, ne čitati, ki je bil toliko let nepretrogram v vojni, in

vendar sem se čutil v njegovem bližini takoj majhnega in neznačne-ja, da me je bilo sram. Koliko izmed nas zavednih Slovencev, ki se radi trkamo na prsi in se ponašamo na svoje domoljubje, bi šlo v podobnem slučaju pomagat Srbi, vzdrževat mir in red ter braniti grancio?

Sedaj sem še spoznal, da možni Slovenec. Zato me je še bolj zanimal in izprševal sem dalje. Kmalu sva bila v živahnem razgovoru. V kratkih potezah mi je naslikal vse svoje življenje in trpljenje v vojni dobi.

Bil je kmet na srednje velikem posestvu tam doli pod Nišem v Srbiji. Živel je srečno in zado-voljno z ženko in tremi otročeci do vojne. Kmalu po izbruhu vojne pa je zapustil dom, ženo in otroke ter šel braniti domovino. Deležen je bil vseh muk in trpljenja, ki je bilo usojenovo ravnosrbski vojski v tako obilni meri, kakor nobeni drugi. Izprva je do-bival od doma kaka poročila. Potem je pa moralna srbska vojska zapustiti doma tla in poročila so prenehala. Pet let ni viden doma. In sedaj so bili ravno božični prazniki, pa je še pogledat iz Koroške v Srbijo, odker se vrača.

"A kdo je prodrala srbska vojska in vrgla sovražnika iz Srbije, ki nis ni mogel iti preje domov po-gledat?"

"Ne, brate."

"A, kje ste bili?"

"Kod kuće", se je glasil kratek odgovor.

Sedaj sem še spoznal, da možni Slovenec. Zato me je še bolj zanimal in izprševal sem dalje. Kmalu sva bila v živahnem razgovoru. V kratkih potezah mi je naslikal vse svoje življenje in trpljenje v vojni dobi.

"Zalostno, brate, žalostno!" je vzdihnil in na obrazu mu je legla senca.

"Kaj se je zgodilo z ženo, otročeci v tem dolgem času?"

"Nema kuće. Hišo so začiali Švabi!"

"In deca?"

"Deca je umrla na lakoti ali kugi, Bog zna."

"In žena?"

"Žena je postală luda (nora)."

V teh kratkih besedah je bilo obsežnega toliko gorja in trpljenja, da sem kar ostromel in nisem mogel najti nobene besede ne so-žalja, niti ogorčenja. Srbi pa je parkrat močno potegnil cigareteto, dim puhnil ob sebe, potem pa stisnil ustnice in izustil med zombini samo dve besedici: "Prokleti Švabi!" Nato se je komolcem naslonil na okno, podprl glavo in zrl temnega obraza skozi okno.

Vlak je držal proti Vučredu, kjer se konča ozka soteska Dravice ter se odpre takoj lepa gornja dravska dolina, ki jo obkrožajo na severu Remšnik, sv. Trije kraji, sv. Primož in Pesnica. Celih deset let sem bival v teh krajih, neštetokrat sem občudoval to na-ravno lepoto in vendar jo še vedno takoj rad pogledam, kadar me potpelje mimo.

Tudi na mojega brata Srba je vplival ta pogled. Senca mu je zginjal z obraza, trdo stisnjene ustnice so odnalehale in oči so zopet mirno zrle v svet.

"Ti nisi vojak, brate, oprosti! Moj poveljnik je vrlo dober človek. Ako bi mu bil rekел, da me pusti domov, pustil bi me bil za eden, morda dva dni. A jaz ga ni-

"Boga mi, lepa zemlja!" je zopet izpregovoril po daljšem molku napram meni. "In tu prebi-

"Boga mi, lepa zemlja!" je zopet izpregovoril po daljšem molku napram meni. "In tu prebi-

"Boga mi, lepa zemlja!" je zopet izpregovoril po daljšem molku napram meni. "In tu prebi-

"Boga mi, lepa zemlja!" je zopet izpregovoril po daljšem molku napram meni. "In tu prebi-

"Boga mi, lepa zemlja!" je zopet izpregovoril po daljšem molku napram meni. "In tu prebi-

Krvavi dokument.

Nemiri na Hrvaškem so posledica strankarskega sistema in ministriški predstavništvo, da so bili nemiri političnega značaja. Hrvatska zagorska revolta nima socijalnega in ekonomskoga označenja. Revoltirali so oni elementi, ki so stoljetja robivali v prelivu krije na hrbtu. Sram me je bilo pred pripomel vojakom kmetom, ki je bolje umel svojo vojaško dolžnost, kar pa jaz, ki sem bil tudi vojak, sem prosil. Takrat je bilo treba tov domu, ki sem si domišljal, da še nekaj vsem. Nefote mi je prišlo na misli, koliko naših slovenskih fan-

tovali in prelivu krije na hrbtu. Sram me je bilo pred pripomel vojakom kmetom, ki je bolje umel svojo vojaško dolžnost, kar pa jaz, ki sem bil tudi vojak, sem prosil. Takrat je bilo treba tov domu, ki sem si domišljal, da še nekaj vsem. Nefote mi je prišlo na misli, koliko naših slovenskih fan-

tovali in prelivu krije na hrbtu. Sram me je bilo pred pripomel vojakom kmetom, ki je bolje umel svojo vojaško dolžnost, kar pa jaz, ki sem bil tudi vojak, sem prosil. Takrat je bilo treba tov domu, ki sem si domišljal, da še nekaj vsem. Nefote mi je prišlo na misli, koliko naših slovenskih fan-

tovali in prelivu krije na hrbtu. Sram me je bilo pred pripomel vojakom kmetom, ki je bolje umel svojo vojaško dolžnost, kar pa jaz, ki sem bil tudi vojak, sem prosil. Takrat je bilo treba tov domu, ki sem si domišljal, da še nekaj vsem. Nefote mi je prišlo na misli, koliko naših slovenskih fan-

tovali in prelivu krije na hrbtu. Sram me je bilo pred pripomel vojakom kmetom, ki je bolje umel svojo vojaško dolžnost, kar pa jaz, ki sem bil tudi vojak, sem prosil. Takrat je bilo treba tov domu, ki sem si domišljal, da še nekaj vsem. Nefote mi je prišlo na misli, koliko naših slovenskih fan-

tovali in prelivu krije na hrbtu. Sram me je bilo pred pripomel vojakom k

Odlomki iz Marohtrenka.

Vsaka minuta je večnost in vsako minuto čutimo bolj izognost. Vendar vemo, da bi ta onemoglost trenutkoma izginila, če bi prišel kdorkoli in bi dejal: "Jutri vas izmenjajo!" Dva meseca že trpimo zapuščenost in lakoto ter obupljeno.

Enega za drugim je prijela divja strast, da bi pobegnil za vsako ceno. Mnogo jih je poizkusilo, a le nekaterim se je posrečilo. Drugo so vteknili v zapor, vsakega pretepli in oposovali. Bilo jih je nekaj, ki so ušli že trikrat, a vedno so jih prinali nazaj. In to je najhujše. Strahovito razočaranje napravi nazaj prignanega bolnega za pred tednov.

Pobegnili so trije, med njimi naš kuhar. Utrjeni so korakali pred Beljakom čez hrib. Tam jih je zlostil detektiv in kopice nemških kmetov z vilami in sekiram. Fantje niso mogli več ubežati so ustavili in začeli se je ta-le pogovor:

"Ha, odškod?"

"Iz laškega ujetništva. Ubežali smo iz tabora in Veroni in bi radi na Kranjsko, kjer smo doma. Spontoma smo zvedeli, da je vojska

"Čez tri dni omo jedli bel komis. Od doma so mi pisali, da imajo jugoslovansko politiko proti Italiji. Najlepša politika Italije bi bila

"Ne upaj! Zapro te v kak tabor, da se bodo uši redile od twojih kosti, ker mesa nima več!"

"Svajne, ne tajite, sicer vas potremo!"

"Res, da nismo bili nikoli v špijanju, se bolni nismo bili nikdar."

"Torej vas peljemo nazaj v Spittal na Dravi, da se izkaže."

Moral so se udati, in ker so bili lačni in željni, so prosili vode. "Čušem nič vode, nego bič!" Vračali so se smrtno trudni v tabornišče in v zapor. Ko so prišli čez par dni iz njega, jih je bilo žalostno pogledati, opotekali so se po pustem dvorišču.

Denarja je imel malokdo. Edini neki Korošec, star prostovoljec, iz Sel doma, je skrival, par sto kron. Bil je silno nezaupen do vsakogar in ni črnih o denarju niti besedice. Spal je v podstrešju na hlevu in poleg njega neznan fant. Ta je zasledil, da ima starec denar. Polastila se ga je lakovost.

Ukadel je v kuhinji dolg noč, ostro nabrušen, s katerim se razli mese, in ga je skrli pod blizu.

Proti večerju se je vstavil pred starecem in ga je nagovoril: "Očka slišite, zabolj morava izprazniti v opekarji. Tako je ukazala straža."

Končno je zmignil dobrohotno z rameni in pokimal: "Če že morabiti, pa pojdiva!" Izginila sta v duplini. Ko je bilo že čisto tem noben krik več na uno ujetnikov, teda je izvlekl fant noč izpod bluze. Z naglo kretajo je potegnil po starcevem grlu. Starce se je zgrabil za grlo, z drugo roko pa je zagrabil za ostrino noža. Tako se je ubranil trenutni smrti, kri pa mu je omociila vso srajevo in bluzo. V tem hipu je že prišel starcev sin, ki je očeta nelodljivo spremjal. Neznanec vrže nož stran in se hoče izogniti ljudem. A množica je takoj spoznala ves položaj in planila nanj.

"Pogniti moraš, pes!" — "Imeli nas bodo za pobjajale mi nočemo te sramote." — "Ubijeo naj ga to ni naš človek!"

Padali so udareci in straža ga je komaj rešila poginila, bil je že okrvavljen, ga uklenila in peljala s poto. To vse je trajalo kmaj četrt ure.

Tri poslopja stoe pod bregom ob cesti k Milstoatskemu jezeru, že napol razdejana opekarja, bariaka in hlev. V podstrešje barake so potisnili nas. Lezali smo po lestvici navzgor, napravljeni kot za kokoši, in pri vsej naši slabotnosti je bila največja nevarnost, da se kdaj pogrezenje v latrino, ki se je žirila ravno pod lestvico. Podstrešje je ni imelo ne oken in ne vrata, vendar in dež sta imela svoboden dohod. Skozi razdrito streho smo videli lahko razprosterto modro nebo, in ko se je blízel večer, smo si nanosili svežega vejevja, da smo si postlali.

Strejnice so strmele na vseh oglih z bdecimi čemi. Tista noč je bila grozna. Nisem mogel spati zaradi mraza, laktote, uši in zradi kamenitih tal.

Fantje so kleli: "Reci še, da je Bog! Davno je še umrl!"

"Tepi se za Jugoslavijo, ti pa tako le postelje!"

"No, počakajte, fantje, saj bo mo kmalu doživljal!"

"Ti boš najprvo, saj že belo gledaš."

Noge so mi postale trde in ves život mi je otrpel. Nekdo je nanošil butarie, da bi zakuril. V podstrešju! A zapazila je straža, mu dala v rebra s puškimi kopitom in zmerjala nas vse.

Zjutraj pa je sijalo solnce in beli vrhovi Tur so se svetili.

To vse se je zgodilo in Spittalu.

22. junija 1919.

Iz Spittala so nas peljali v živinskih vagonih dalje. Niti tegam niso privoščili, da bi gledali stršljaj! A zapazila je straža, mu dala v rebra s puškimi kopitom in zmerjala nas vse.

V Jugoslavijo? Na kolodvoru so stale strojnice, cevi obrnjene na dolge naše vrste. Vendar smo upali, da se vračamo v domovino.

"Čez tri dni omo jedli bel komis. Od doma so mi pisali, da imajo jugoslovansko politiko proti Italiji. Najlepša politika Italije bi bila

"To ga bom molil!"

"Ne upaj! Zapro te v kak tabor, da se bodo uši redile od twojih kosti, ker mesa nima več!"

"A vidis, Janez neumni, tam le pse, ki zalažajo, če se le zganejo, ki so vredno, da boš še debelo gledajš," in pokaže na življajoče strojnice.

"Samo, da gremo odtod stran! peljemo domov!"

"Dobro, jutri imam vsaj dva prej vas pošljem k hudiču!" In potegnil je revolver in ga nastavil.

"Nikdar nisem bil bolan in špatala se poznam," reče eden.

"Svinje, ne tajite, sicer vas potremo!"

Naskrivaj smo bili vsi polni upanja. V ujetništu smo se navašili, še bolni nismo bili nikdar."

"Torej vas peljemo nazaj v Spittal na Dravi, da se izkaže."

Moral so se udati, in ker so bili lačni in željni, so prosili vode. "Čušem nič vode, nego bič!"

"Vračali so se smrtno trudni v tabornišče in v zapor. Ko so prišli čez par dni iz njega, jih je bilo žalostno pogledati, opotekali so se po pustem dvorišču.

Denarja je imel malokdo. Edini neki Korošec, star prostovoljec, iz Sel doma, je skrival, par sto kron. Bil je silno nezaupen do vsakogar in ni črnih o denarju niti besedice. Spal je v podstrešju na hlevu in poleg njega neznan fant. Ta je zasledil, da ima starec denar. Polastila se ga je lakovost.

Ukadel je v kuhinji dolg noč, ostro nabrušen, s katerim se razli mese, in ga je skrli pod blizu.

Proti večerju se je vstavil pred starecem in ga je nagovoril: "Očka slišite, zabolj morava izprazniti v opekarji. Tako je ukazala straža."

Končno je prišel telegram, da naj nas odgovorijo v Marchtrenku, v taboru izven Linea. Tam je svoje člane stradalo in umiralo do 70 tisoč Rusov in Italijanov. Pre treslo nas je to do možga! Ven-

Zanimo pa je, da je prav v tre-

notku, ko so se izmenjavalji pojavi odkrite radosti nad združitvijo

dveh svobodnih držav in se ni niti

z besedo omenila Rusija, prišel iz Amerike v mirajočo Evropo glas

zelo važen, poln vere noo sobodno

in demokratično Rusijo. Ta Amerika ne bo pozabila teh lepih be-

sed, in tudi ne Franciji, ki se jin je pridružila. Nova Rusija bo iskala prijatelje najhujše. Pa slo-

vanski ministri, meni dr. Kramar, bodo zagotavljali zvestobo in uda-

nost Rusiji, toda prav bi bilo, da

bi storili, ko je prav potreba vere

in slovenske zvestobe.

Med Nemci pri nas se agitira,

da bi se pridružili k svetovni or-

ganizaciji Uniji za demokratično

zvezdo!

"Prejšnji mesec smo jedli še prej,

Ves prejšnji mesec smo jedli samo konjsko meso, usmrjeno in z vsemi mavrčinimi bavrami obdarovali.

A zdaj je bilo že huje! No-

gle smo vlačili za seboj, trudni do skrajnosti. Takrat so se mi zadeli vratje vsi oni tisoči Rusov in Ita-

lijanov, ki leže tu na kopališču.

Z naporom smo vstajali, se plazili do umivalnikov, drveli bolni do razkuževalne barake, da so nam prekuhalni obleklo, se okopali in da

se nam potem določali barake s slamnicami in odeljami. Edini pri-

jetni občuti smo imeli, kadar smo čutili na telesu toplo vodo.

Za večerjo so nam skuhali bu-

"Zastrupiti nas hočejo, da preje-

poginem, ker se nas ne upajo poklati!"

"Prevrnimo kotle! Naj žro psi sami!"

Nekateri so pometaли večerjo iz

skleide, nekateri pa so jo pogolt-

nili kljub temu. Toda izbljuvali

so s strašno spačenimi obrazmi.

Besni so pridrveli do kotov s pe-

stnimi kuhar je v smrtnem strahu

pobegnil. Množica raztrganih in

poldneva.

Pismo iz Prage.

Uspeh poti zunanjega ministra dr. Beneša v Jugoslavijo, to je sklep dogovora med čeho-slovaško republiko in Jugoslavijo, je bil sprejet v vsem českem tisku z veseljem in poudarjana važnost te

bratovških narodov. Iz vrste sode

kontrola. V njihovi službi je cela

krajevna nemška listov. Poleg razglasila, izdanega v svrhu srečanja

tegib gibanja s morajo Nemci na

trinajstih podpisnem čeho-slovaš-

českim podpirmiljenjem. Ali ka-

kor je naša bodočnost skupna, ka-

kar smo ogroženi z eno nevarnost

jo in kakor moremo le s skupno

obrambo održati svojo svobodo,

tako je treba tudi Italijanom od-

krito reči, da naj bi se spor med

Italijani in Jugoslaviji rešil tako,

da bi Jugoslaviji ne imeli v sreči-

trnja, ki bi zavreli na območju

zvezra, ki bi bila mednarodna

proletarska solidarnost, marveč

razsodita o njej prej ali slej kri-

je v meč. Te izvenparlamentne tri-

bune bi bilo potreba Nemcem to-

liko bolj, ako bi sledil pozivu

posla. Jesserra da bi izvajali pasiv-

no politiko in odšli iz parlamenta,

Iz previdnosti pa bi se odrekli

mandatov. Sedaj ko svetovna situ-

acija ni ugodna Čehom in stoji

rdeča armada na meji Slovaške,

bi bili zstop iz parlamenta ugoden

manever. Ali ta fantastični nazor

pri merodajnih nemških politikih

ne dobiva veljave. Naša vlada us-

treza Nemcev kjer more, ali vse

je zaman. Karakteristična je epizo

da iz Karlovač Varov. V tamkaj-

njen mestnem gledališču je imel

nastopiti operni ensembl Narodne

ga divadla. Ravnateljstvo obeh gle-

O otiščanju in vremenski briji.

Značaj navzočne razprave me vabi in priganja, da bi jo pričel s tehtnimi besedami o razsulu do možga gnile stare države in daljnega veselja nad svežim demokratičnim vzduhom, ki oživljajoč nam preveva novo domovino. Važnosti, pa tudi dalekosežnosti stvari, ki mi je pri sebi na jeziku, bi bil tak pričetek vsekakor prikla den, tega se docela zavedam.

Ali ne morem prezirati, da se tehtne besede tako o razsulu kaže prepogosto in da še žal uporabljajo v tiskani naši javnosti vse prepogosto in da se žal uporabljajo celo na nepravem mestu.

Cítal sem jih in sem pisatelj, verjetno v sem éutil z njim vredgnev in sem éutil z njim vrednost, pa so mi potem povedali, da pisatelju ni bilo do gneva ob razsulu, niti do radosti nad prepogodom, ampak mu je bilo za drugo stvar oziroma takoreč za osebo.

Ni torej éuda, da so tehtne besede o razsulu take preteklosti na eni strani, o demokratičnem duhu iz svinj vznikle nam sedanjosti na drugi izgubile dober del svoje učinkovitosti, izgubile svoj prvotni vnešeni pomen in bi bile skoro, da še dobri in plemeniti stvari oskrunjo čisti name.

Zato se jím previdno rajši ogrom. Kajti je misel, ki jo kanim sprožiti, pomembno, lahko bi rekel in ne bi pretiral, naravnost odločilna za bodočnost in usodo naše mlade države.

Po razsulu do možga gnile... Pa lahko povem stvar tudi brez uveda.

Kratko in jedrnato: gre za vreme, za njegovo sistematično opazovanja za havnotivo izkorisčanje vremena v prid vsestransko prizadetim potrebam takoj v miru kakor v vojni.

Od priznane strani se je bila svojčas izrekla pikra sodba o vremenskih prerokih, ki so se kramalo pozvani, da gredo živžgat raki.

Spríčo dosedanjih skušenj ne bom prekral upravičenosti te ob sodbe.

Vremenske prognoze, kakršne so bile in so žal že običajne v nas, se opirajo izključno na mrtve naprave in pripomočke, na blago iz pod starega, do možga trhlega rezima, izdelek "svražnega inozemstva. Uporabljajoč jih, gojimo le pod na prihod, in tudi na tem polju bi bilo že iz načelnih ozirov živo treba smotrenega čiščenja.

Te in take naprave in pripomočki — kdo jamči za njih sposobnost, kdo jim jamči tudi le za voljo točnega poslovanja — brez prizuge, brez sleherne zaobljube naši majki Jugoslaviji!

In sploh: v demokratični državi, kakršnasmemo, ni nam treba biorakratičnih kolese in kazal, ni nam treba zarjavljih instrumenrov in aparator brez vesti brez sreca — treba nam je mož. Mož v najširšem pomenu besede, ne izključivši nobenega spola.

In zahteva nadalje demokratični duh naše države odločno in nedoljivo, da gledaj oblast pri izberi potrebnih osebnosti zgolj na dejanske sposobnosti in ne gleda na drugega nič in zlasti da ne gleda na izpite, doktorate in spréčevalo do jedra gnilega starega režima. Sposobnim prostot pot, to nam bodi geslo!

Na drugi strani seveda, kdor si sposob, rad, ne rad daj na razpolago svojo moč državi!

ako je moje stališče, ki sem ga neomahljivo zastopal vsikdar in povsed v javnem življenju kakor v domačem krogu, ne le za druge, ampak tudi zase in za vso svojo družino.

Osebne sposobnosti so prosti dar naklonjenje narave. Enemu je podarili blesteč glas, drugemu krepko pest, tretjemu sijajen kadar, četrtemu dober spomin — nikdo ni, da bi se smel bahati s svojim darom, saj mu ni plod lastne volje, lastnih žuljev. Tedaj pa tudi razpolaganje z naravnimi darovi ne sme biti prepričeno zgolj lastnemu preudarku, ampak naj odločno njem je javni blagov.

Javnemu blagu se mora pokoriti brez ugovora vsakdo, tudi ti in tvoja žena in seveda moja žena, tudi in baš moja žena prva — to ima Rusija splošno vojaško dober, stave so najstroje prevedane; kdor se ne pokori, tegučka prisilno delo ali internacijo. Vsa Rusija je ena sama velika pri silna delavnica. Tako sudi o ruskih boljševikih človek, ki je bil kandidat za komunistično pravdno nemotljivost za dva vladu v Nemčiji, ki je sam stal na

dni vnaprej napoveduje sleherno izpремembu vremena.

Ne baham se, le ugotavljam. Nikdo ne sluti snega, nikdo ga ne verjame, birokratično okostenje li aparati in instrumenti molče kar kor stoletni grobovi, hribalozi se veselje nedeljskega izleta v Kamniško Bistrico — žena pa čutin in napoveduje in v nedeljo je snega do popka, tako mi vere in zveličanja!

V teku dolgih let neštetokrat preizkušeno in neizvrzeno dogna-

"Lahko bi si bila s stavami pridobil milijonov moja žena, toda ni hotela, ni ji do posvetnega blagostanja. Ali domovini je na razpolago.

V zasebni posesti moje žene se nahaja namreč otičanec, goji ga takoreč na mezinču leve noge. In ta otičanec ima neprecenljivo svojstvo, da jo vsakikrat, preden se prevrže vreme, dva dni poprej pričenja skeleti. Skeli jo otičanec, ni prijeten ta občutek, žena trpi — toda se zaveda, da trpi za javni blagov in tripi rada in ne trenje z očesom. In jo skeli zanesljivo, vestno in točno, ob svetkih kakov po petkih, brez hib in popravil, brez migrene in brez rodinskih dogodkov.

Kakor skal sredi morske vihre, stoji otičanec — mirno se lahko gradi manj javno zaupanje!

Pa je sklenila moja žena, svesta si dolžnosti slovenske žene, sklenila je in iz vsega sreca pritrjena sklepku: Kakor ljubečni,

hči predragi materi, poklanja žena otičanec — skalo sredi morske vihre — v dar domovini. Pokljana ji ga v dar blezplačno, brez sleherne potizahete, kakor zgled pravne, nesebične rodoljubje.

Ostala bi le upravitelj otičanca. To je docela naravna takoreč neizgubljivo. Toda je pripravljena liki državni nameščene se podvreči najstrožjim zaprisedam. In se izrečeno odpoveduje pravie, preklicati dario.

Že sva preudarjala z ženo, kako bi se uvrstil otičanec v državni ustrez. V pravosodje ne spada, v finance ne v vojno ne, niti v uk in bogočestje. In vendar so pravzaprav močno prizadete pri stvari se panoge državne uprave od prve do zadnje.

In sva po temeljitem premotrujanju dospela soglasno k zaključku, da kaže ustvariti otičanec čim nezavisnejši stališče. To pa bi se zgodilo najuspešneje z ustavitevom somostojnega poverjenišča za otičance in vremensko brijo.

Meni se stvar vidi jasna.

Kakor gečeno, otičanec in moja žena sta državi na razpolago, otičanec docela zastonj, brezplačni, brez protizahete, dar na altar domovine, žena pa kot poverjenik in več nego z običajnimi prejemnik in seveda z avtomobilom.

Buseda gre zgolj poklicanim činiteljem — njihova bo odločba,

njihova odgovornost, pa bodo tudi preudarek njihov.

Menim pa, da bi bila ustavnovitev tega poverjenišča eden izmed najpomembnejših državnih činov, odkar se je razsul do mozga trhli starci režim in nam je zasijalo žarko, ko solnce svobode v novi z demokratičnem duhom prežeti domovini.

Na drugi strani seveda, kdor si sposob, rad, ne rad daj na razpolago svojo moč državi!

Oguljfan proletari.

Nemški poslanec Dittmann, ki se je vrnil kot odposlane neodvisnih socialistov od moskovskega konгрresa, piše: "Ze dve leti skušajo s hvaljenoj sovjetskega režima sistematično goljufati proletariat". Dittmann je znan kot eden najradikalnejših nemških socialistov demokratov, kit spartakovec. Svojo trditev utemeljuje s tem, ker je sam doživel v Rusiji. Tako konstata, da je v Rusiji ni nobene svobode, razen za nekatere diktatorje.

Sloboda tiska je odpravljena društvena in zborovalna svoboda, ukinjena, osebni svobodi ni govor.

"Kaj je treba razglaševati to? Koliko stane glasovir?" je vprašal.

"Petmajst tisoč kron", je odgovoril moj presveti gost.

"Poslat bom ponj", je dejal moj hišnik. "Denar dobitje takoj. Moja mala imu jutri rojstni dan!"

Bili smo zadovoljni vsi trije: gospod, ki je tako naglo in dobro prodal glasovir, hišnik, ki je tako poceni razveselil svojo sedemletno hčer za njen rojstni dan, in jaz, ki mi ni bilo treba priobčiti priporočila.

Pravim: "Moja žena" — kajti demokratični duh naše države ne pozna soprog in dam, pozna le žene.

Moja žena, ta ima od nebeske

Sodobni dogodek.

Danes zjutraj me je počastil s svojim obiskom nevišji državni uradnik. Ne vem sicer, ali naj ga imenujem svetnika, predstojnika ravnatelja ali kak drugega, ven samo, da nosi uborno oblike, ogiven klobuk in pokvarjene pete na čevljih ter da se je ravno pred mojo hišo poslovil od svoje soprote, ki je nesla s trga košarico, v kateri ni bilo drugega mesa, razen onega od nekaterih črvov, ki so se sramežljivo poskrbili v slijeve, ki so ležale v kotu košarice po nekaj zelenjadi.

"Lahko bi si bila s stavami pridobil milijonov moja žena, toda ni hotela, ni ji do posvetnega blagostanja. Ali domovini je na razpolago.

"Kaka čast, gospod", sem pozdravil najprisrenejšo goščega gosta, ki ni bil niti seneca nekdanje presvetle gospode več.

"Prišel sem, da vas poprosim za mojo čast, gospod", sem pozdravil najprisrenejšo goščega gosta, ki ni bil niti seneca nekdanje presvetle gospode več.

"Kaka čast, gospod", sem pozdravil najprisrenejšo goščega gosta, ki ni bil niti seneca nekdanje presvetle gospode več.

"Samo prosim vas, da čimprej, danes ali najpozneje jutri. Večeste, predno je mogoče prodati kaj takega kot glasovir, je treba čas.

"Glasovir je zelo dober; pred 8.4 kg, težak malo več. — Vojno sem dal zanjo tisoč kron; vrednost je zelo dobro. Kakor vam mislite, koliko bi lahko danes zahteval zanjo?"

"Zelo rad."

"Samo prosim vas, da čimprej, danes ali najpozneje jutri. Večeste, predno je mogoče prodati kaj takega kot glasovir, je treba čas.

"Glasovir je zelo dober; pred 8.4 kg, težak malo več. — Vojno sem dal zanjo tisoč kron; vrednost je zelo dobro. Kakor vam mislite, koliko bi lahko danes zahteval zanjo?"

"Zelo rad."

"Samo prosim vas, da čimprej, danes ali najpozneje jutri. Večeste, predno je mogoče prodati kaj takega kot glasovir, je treba čas.

"Glasovir je zelo dober; pred 8.4 kg, težak malo več. — Vojno sem dal zanjo tisoč kron; vrednost je zelo dobro. Kakor vam mislite, koliko bi lahko danes zahteval zanjo?"

"Zelo rad."

"Samo prosim vas, da čimprej, danes ali najpozneje jutri. Večeste, predno je mogoče prodati kaj takega kot glasovir, je treba čas.

"Glasovir je zelo dober; pred 8.4 kg, težak malo več. — Vojno sem dal zanjo tisoč kron; vrednost je zelo dobro. Kakor vam mislite, koliko bi lahko danes zahteval zanjo?"

"Zelo rad."

"Samo prosim vas, da čimprej, danes ali najpozneje jutri. Večeste, predno je mogoče prodati kaj takega kot glasovir, je treba čas.

"Glasovir je zelo dober; pred 8.4 kg, težak malo več. — Vojno sem dal zanjo tisoč kron; vrednost je zelo dobro. Kakor vam mislite, koliko bi lahko danes zahteval zanjo?"

"Zelo rad."

"Samo prosim vas, da čimprej, danes ali najpozneje jutri. Večeste, predno je mogoče prodati kaj takega kot glasovir, je treba čas.

"Glasovir je zelo dober; pred 8.4 kg, težak malo več. — Vojno sem dal zanjo tisoč kron; vrednost je zelo dobro. Kakor vam mislite, koliko bi lahko danes zahteval zanjo?"

"Zelo rad."

"Samo prosim vas, da čimprej, danes ali najpozneje jutri. Večeste, predno je mogoče prodati kaj takega kot glasovir, je treba čas.

"Glasovir je zelo dober; pred 8.4 kg, težak malo več. — Vojno sem dal zanjo tisoč kron; vrednost je zelo dobro. Kakor vam mislite, koliko bi lahko danes zahteval zanjo?"

"Zelo rad."

Razmere na Ogrskem in doma.

Pred vojno sodnijo v Trstu je bil obsojen "alpin" Igino Eli na dve leti vojaškega zapora, ker se je branil iti iz Trbiža v Albaville, Pa. Prosim, da se mi oglasi. — Mrs. Rose Mihalek, roj. Kirin, R. F. D. 3, Greenfield Center, Saratoga Co., N. Y.

(3-4-11)

NAZNANIL.
Naznanjam vsem mojim prijateljem in znancem, da sem se presejšu v družino, ki som se presejšu v Somerseto, Colo., dne 5. septembra v Red Lodge, Mont., kjer se nahaja tudi Dr. Koler.

638 Penn Ave. Pittsburgh, Pa.

Dr. Koler je najstarejši slovenski zdravnik, specjalist v Pittsburgu, ki ima 28-letno prakso v zdravju na vseh možnih.

Zastopanje krav včasih, ki ga je izumel dr. prof. Erlich.

Če imate monsone ali močne bolezni po teleu v grlu, izpadanje las, v kosteh, pridejte v Red Lodge, Mont., kjer se nahaja tudi Dr. Koler.

Hydrozole ali vodne kloje zdravljiv.

Bolezni magurja, ki povzročajo bolečine v kruri in hrbi v včasih tudi pri puščanju vode, zdravljiv.

Revmatizem, trganje, bolečine v teklini, arbedice, skročke in druge bolezni, ki nastajajo v slednji včasih.

Uradne ure: vsak dan od 8. ure do 8. ure včer, v petki od 8. ure do 8. ure popoldne; ob nedeljah od 8. ure do 8. ure včer.

Zahvalejte SIDRO tvornisko znamko.

Revmatizem.

ZNAČILNO DOMAČE ZDRAVLJENJE DANO OD ONEGA, KI GAIMA.

